

Beérkezett: 2024. 12. 09. Elfogadva: 2024. 12. 12. Megjelent: 2025. 06. 30.

DOI: 10.21030/anyp.2025.2.10

Pintér Henriett

Beszámoló a XXIV. Országos Neveléstudományi Konferenciáról

Bevezetés

2024. október 24. és 26. között zajlott a Magyar Tudományos Akadémia Pedagógiai Tudományos Bizottsága által meghirdetett Országos Neveléstudományi Konferencia. E jelentős esemény ezúttal Debrecenben valósult meg két kar, a Debreceni Egyetem Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Kar, valamint a Bölcsészettudományi Kar közös szervezésében. A konferencia címe: *Az oktatás és nevelés a társadalmi jóllét szolgálatában. A nevelés és az oktatás kihívásai a válságok korában.* A cím a poszt-Covidnak a társadalmunkban folyó tanulás-tanítás eredményességét befolyásoló hatásaira utal. Különösen figyelmet érdemel az a pandémiás helyzetet követő állandósult társadalmi krízis, amelyben a nevelés-oktatás szereplőinek az intézmények falain belül is reflektálniuk kell. Ez az új szocializációs folyamat gyökeres átalakulással jár együtt. A konferencia tematikus előadásai és szimpóziумai a jelenlegi oktatási környezet kihívásaira irányuló kutatásokat mutattak be. A jelen összefoglaló kiemelten azokból az előadásokból válogat, amelyek kapcsolódnak az anyanyelv-pedagógiai kutatásokhoz.

Plenáris előadások: a válságok és az iskolai jóllét szerepe az oktatásban

Két plenáris előadás hangzott el a konferencián. Angelika Paseka, a Hamburgi Egyetem kutatója előadásában a válságokat egyenesen a tanulás kiindulópontjának tekintette. Mindezt azzal magyarázta, hogy a korábban sikeres rutinok már nem működőképesek, emiatt a diákok a saját egyéni életükben többféle válsaggal, kiszámíthatatlan körülményekkel szembesülnek. Mindezekből következik, hogy az iskolának a tanulókat tájékoztatni kell arról, hogy mi az, amit tudnak, mi az, amit nem lehet tudni, és olyan készségekkel, ismeretekkel kell felruházni a jövő nemzedékét, amelyekkel kritikus kérdéseket tehetnek fel, ezáltal adva teret a kreativitásuknak.

Sergiu Baltatescu, a Nagyvárad Egyetem kutatója a gyermekek jóllétének legfontosabb kérdéseiről és kihívásairól beszélt. Megállapította: a legújabb kutatások azt támasztják alá, hogy a szubjektív jóllét nem függ az anyagi szempontoktól, és ez arra utal, hogy a gyermekek boldogságához más tényezők járulnak hozzá, mint a felnőttekéhez. Az előadó szerint a gyermekek felnőttektől eltérő boldogságigényét és társadalmi interakciós mintáit nem feltétlenül veszik figyelembe az iskolarendszerek. A gyermekek jóllétére negatív hatással lehet számos iskolarendszer versengő jellege, amelyet a PISA és a Children's Worlds adatai is alátámasztanak. Azokban az országokban ugyanis, ahol hosszabb az iskoláztatás, nagyobb a tanulási nyomás, általában kevesebb a boldog gyermek. Éppen ezért a vonzó iskolai körülmények biztosítása mellett el kell kerülni a gyermekek képességeit meghaladó túlzott követelményeket, mindezek mellett az iskolán belül az igények összehangolása létfontosságú a gyermekek jóllétének a fokozásához.

Anyanyelv-pedagógiai kutatások a szimpóziумokon és a tematikus előadásokon

A nevelés és az oktatás széles spektrumában megjelent előadások témái közül az anyanyelv-pedagógiai kutatások kiemelten a szülőkre, a családra és az otthoni fejlesztésre összpontosítottak. Beszámoltak az ukrán–orosz háború miatt bekövetkező, az anyanyelvet is érintő oktatási kihívásokra irányuló feltáró kutatásokról is. Kassai Lili, Papp Katalin és Madár Lili (ELTE) előadásukban egy hátrányos helyzetű, roma szegregátumban élő, 1. és 2. évfolyamba járó gyermekek körében alkalmazott anyanyelvi és matematikai intervenció hatékonyságvizsgálatáról számoltak be. A lemorzsolódás arányának tekintetében az intervenciót alkalmazhatónak és megvalósíthatónak tekintették, ugyanis az induló 38 főből mindössze hat gyermek morzsolódott le.

Sarkalatos kérdés az Európai Unióban az anyanyelv mellett a többnyelvűség kérdése is, hiszen a nyelvek tanulása a kultúra ismeretével is együtt jár. Sebestyén Krisztina (Gál Ferenc Egyetem) két nemzetközi szeminárium tapasztalatairól számolt be. Előadásában egy idegen nyelvekről szóló szeminárium hallgatói visszajelzéséről és a kurzus tapasztalatairól beszélt. A kutatás eredményei szerint a többnyelvűség és a multikulturális ismeretek miatt a csoportok érzékenynek mutatkoztak, az évek során a szemináriumokon egyre inkább a negatív kritikában mutatkozott meg a tolerancia. Arra a következtetésre jutott az előadó, hogy a jövőben tartandó hasonló szemináriumokon érdemes lenne a többnyelvűség és a multikulturális környezet kérdéseibe bevezetni a hallgatókat.

Kihívások és lehetőségek a kisebbségi oktatásban címmel a közép-kelet-európai külhoni kisebbség aktuális oktatási helyzetéről adott képet a Pallay Katalin (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola) elnökletével tartott szimpóziум. Papp Z. Attila (Társadalomkutató Központ) a nyelvi-etnikai, nem bevándorló kisebbségi tanulók PISA-felmérésekben elért iskolai teljesítményét értékelte. A vizsgálat célja az volt, hogy a magyar diákok iskolai sikeressége alapján áttekinthesse iskoláztatásuk jellegét, iskolaválasztásukat, illetve a magyar nyelv presztízsét és kisebbségi oktatáspolitikai sajátosságait. Vincze Zsófia (Debreceni Egyetem) erdélyi magyar tanulók körében vizsgálta a román tannyelvválasztást magyarázó tényezőket. Elemzésében egy Kárpát-medencét felölelő kutatás adatait dolgozta fel 2000 fő 15–29 éves erdélyi fiatal körében. Az otthon használt román nyelv mellett a tannyelvválasztásban meghatározó tényezők a család alacsonyabb szocioökonómiai háttere, a falusi lakóhely és a vallási hovatartozás. Az előadó arra a következtetésre jutott, hogy a vallás megerősíti a nemzeti identitást, és ez fontos magyarázó tényező lehet a tannyelvválasztásban. Sütő Zsuzsanna (Debreceni Egyetem) előadása Közép-Európa kisebbségi magyar hallgatóinak immobilitási stratégiáját elemezte. Az immobilitási stratégia kialakítását szociodemográfiai és kapcsolathálózati tényezőkön túl intézményi és a tanulmányokkal kapcsolatos tényezők, például a felsőoktatási intézménybe vetett magasabb bizalom szint is támogatják. Pallai Katalin az ukrainai felsőoktatás és a kisebbségi magyar felsőoktatás helyzetét vizsgálta Kárpátalján az orosz–ukrán háború kontextusában. A háború kezdete óta a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán jelentősen nőtt az idősebb hallgatók száma, az oktatók egy része a munkahely, esetenként a pálya elhagyása mellett döntött. A kisebbségi felsőoktatás számára további kihívást jelent, hogy a háború óta felerősödött az ukrán nemzeti öntudat fejlesztésének problémája, az ukrán identitás védelme érdekében a nyelvtörvény betartása is fokozottabban érvényesül.

Az anyanyelvi nevelés és az anyanyelvfejlődés intervenciókutatásai is helyet kaptak a konferencián. *A mese innovációs lehetőségei tipikus és atipikus fejlődésmenetű gyermekek körében* címen tartott szimpóziумon Farkas Simon, Gál Franciska, Haga Orsolya és Surányi Sára (Semmelweis Egyetem) ismertették kutatásukat. A szimpóziум elnöke Tóth Edit (Szegedi Tudományegyetem) volt.

1. kép

Az anyanyelvi intervenciókutatások: a mese innovációs lehetőségei tipikus és atipikus fejlődésmenetű gyermekek körében *szimpózium előadói a Debreceni Egyetem előtt (balról jobbra a második sortól: Gál Franciska, Pintér Henriett, Surányi Sára, Haga Orsolya, Farkas Simon)*

Az előadások fókuszában a mesék mint szöveg és a mesélés mint közvetítőeszköz állt. Haga Orsolya *Mennyire érzik a szülők a gyermekükkel való együttlétet ösztönzőnek? Egy családi környezetben zajló háromnapos mesetevékenység validitásvizsgálata* című előadásában egy szülőket ösztönző kutatásról számolt be, amelynek előzménye a Covid–19 következtében kialakult, szülőket, gyermekeket is érintő krízis. A jelen vizsgálat egy három napra tervezett mesefoglalkozás érvényességének az eredményeiről számolt be. Az eredmények szerint a szülők pozitívan élték meg a családi körben folyó mesélést, erősödött a szülő és a gyermek közötti összhang.

2. kép
Haga Orsolya előadása

Farkas Simon a mese és a rajzfilm óvodai környezetben való alkalmazásának eredményeit mutatta be. Egy modern magyar mese és rajzfilm-adaptációjának megértését célzó vizsgálatba tipikus fejlődésmentű gyermekeket vontak be, akik az egyik alkalommal a mesét hallgatták meg, majd később a rajzfilm-adaptációját tekintették meg. A két médium megértése közötti különbséget vizsgálta az előadás, amely szerint nem mutatkozott szignifikáns különbség a mese és a rajzfilm között a karakter és a mozgás megértésében, a gyerekek a színekre változatos nyelvi kifejezőeszközöket alkalmaztak.

3. kép
Farkas Simon A mese és a rajzfilm óvodások körében való alkalmazásának validitásvizsgálata című előadás bemutatója

Gál Franciska atipikus fejlődésmenetű gyermekek körében folytatott meseintervenció validitásvizsgálatáról számolt be. A kevés elemszámú egyénfókuszú vizsgálatban két atipikus fejlődésmenetű gyermek vett részt. Az eredmények alapján a vizsgálati környezet alkalmasnak mutatkozott az intervencióra. A mesék néhány nyelvi és tartalmi szempontja átdolgozásra szorul.

Surányi Sára előadása a GMP hallás utáni szövegértési tesztjében szereplő egyik mese alapján végzett vizsgálat eredményét mutatta be. Az előadó a mérést nem vagy alig beszélő gyermekek körében szervezte meg. A gyermekek verbális válasz helyett képekre mutatva adtak feleletet. Az eredmények azt mutatták, hogy az akusztikus észlelésre támaszkodva a kérdésre adott válaszok ebben a vizsgálati helyzetben a részt vevő gyermekekkel még nem működnek csak illusztrációkkal támogatva, ezért további vizsgálatokra van szükség.

4. kép

Surányi Sára a Hallás utáni szövegértés teszt adaptálása, annak kipróbálása atipikus fejlődésmenetű nyelvfejlődési zavarokkal küzdő gyermekek körében című prezentáció előadója

Összegzés

Végigtekintve a háromnapos konferencián, a hazai neveléstudományi kutatások széles palettája reflektált a nemzetközi eseményekre, különös tekintettel a válságok folyamatos jelenlétére és a poszt-Covid időszak nevelést-oktatást érintő próbatételeire. Az előadások témái felölelték többek között az oktatásban megjelenő digitalizációt, például a robotika és a mesterséges intelligencia hatásait. A neveléstudományon belül az anyanyelv-pedagógiai kutatások beszámolóit az otthoni fejlesztésre, a szülői nevelésre, a szülői szerepkör nyelvi és kognitív tényezőire fókuszáltak. Jelen voltak emellett az orosz–ukrán háború sújtotta területek anyanyelvet és oktatást érintő helyzetfeltáró kutatásai is. A 2024-es Országos Neveléstudományi Konferencia előadásait 530 oldalas kötetben olvashatják a szakma iránt érdeklődők (Bocsi–Csók 2024).

Irodalom

- (1) Bocsi Veronika – Csók Cintia (szerk.) 2024. *XXIV. Országos Neveléstudományi Konferencia 2024. Absztraktkötet. Oktatás és nevelés a társadalmi jóllét szolgálatában. A nevelés és az oktatás kihívásai a válságok korában.* MTA Pedagógiai Tudományos Bizottság – Debreceni Egyetem Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Kar – Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar Nevelés- és Művelődéstudományok Intézete. Debrecen. https://onk2024.hu/doc/absztraktkotet_v6.pdf (2024. december 9.)

Pintér, Henriett: Report on the 24th National Conference on Educational Sciences

Kulcsszók: neveléstudomány, társadalmi jóllét, iskolai jóllét, tanulás eredményessége, poszt-Covid kihívásai

Keywords: educational sciences, social well-being, school well-being, learning effectiveness, post-Covid challenges

Az írás szerzőjéről

Pintér Henriett

Semmelweis Egyetem, Budapest, Magyarország

[pinter.henriett\[kukac\]semmelweis.hu](mailto:pinter.henriett[kukac]semmelweis.hu)

<https://orcid.org/0000-0002-0712-2129>